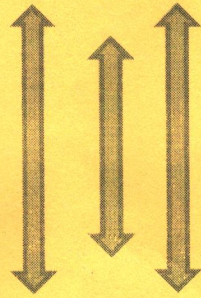

गाउँपालिका अध्यक्ष श्री नन्द प्रसाद चौलागाईं ज्यु द्वारा गाउँसभाको १९ औं
अधिवेशनमा प्रस्तुत गर्नु भएको

तातोपानी गाउँपालिकाको आ.व २०८३/८४ को
नीति तथा कार्यक्रम

तातोपानी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
लिताकोट, जुम्ला

१० अषाढ २०८३

तातोपानी गाउँपालिकाको आ. व. २०८३।०८४ को नीति तथा कार्यक्रम

तातोपानी गाउँपालिकाको विकास निर्माण प्रक्रियामा आफ्नो अमूल्य सहभागीता जनाई नयाँ नेपाल निर्माण तथा संविधानको पूर्ण कार्यान्वयन गर्ने महान अभियानको क्रममा हुन गइरहेको यस गाउँपालिकाको गरिमामय गाउँसभाको १९औं अधिवेशन उद्घाटन समारोहमा उपस्थित हुनुहुने आदरणीय अतिथी ज्यूहरु, गाउँसभाका सदस्य ज्यूहरु, विषयगत शाखाका शाखा प्रमुख ज्यूहरु, सम्पूर्ण कर्मचारी मित्रहरु, शिक्षक, पत्रकार बन्धुहरु तथा सुरक्षाकर्मीहरुमा मेरो तर्फबाट हार्दिक नमन एवम स्वागत गर्न चाहन्छु।

यस पावन अवसरमा राष्ट्र र जनताको लागि आफ्नो जिवन समर्पण गरी गणतन्त्र स्थापना गर्न देखि जेन्जी आन्दोलन सम्ममा जिवन वलिदान गर्नु हुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहिदहरु प्रती हार्दिक श्रद्धान्जली अर्पण गर्दै शहीदहरुका सपना र अग्रजहरुका मार्गदर्शन बमोजिम "नयाँ नेपाल तथा समृद्ध तातोपानी गाउँपालिका" निर्माण लाई सार्थक तुल्याउन हामी सबैलाई प्रेरणा मिल्ने आशा लिएको छु।

स्थानीय तह गठन पश्चातको १९ औं गरिमामय गाउँसभालाई सम्बोधन गर्न पाउँदा निकै हर्षित एवम गौरवान्वित भएको छु। लछालकृति पैकेलाको जन्मभूमि, बलिराजको राजधानी, प्रसिद्ध तातोपानी धारा, गिडिदह, जोगीनीदह, शंकदह, पालेदह, बिष्ट ज्यू दह, ढाक्रेदह, बराहदह, पानसय पाटन, लाछु जिउलो, सन्दरगाउँ, बाबिरामष्ठ, भुरिचुल्ला मालिका, नदौडाब, लाम्रा दियार, बुदबुदी, गुरुफोक्टो, कालिका, मालिका भगवति जस्ता प्रसिद्ध एवम ऐतिहासिक, पुरातात्विक र साँस्कृतिक महत्व बोकेका सम्पदाहरु मात्र होइन यो गाउँपालिका प्राकृतिक तथा भौगोलिक रुपमा पनि विविधता भएको गाउँपालिका हो। यी सम्पूर्ण सम्पदाहरु हाम्रा अमूल्य निधि हुन्। यीनै मौलिक सम्पतीहरुको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा जिर्णोद्धार गर्नु हामी निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको परम कर्तव्य हो।

आदरणीय सभाका सदस्य ज्यूहरु,

विशिष्ट परिस्थिति बिच आगामी आर्थिक वर्ष २०८३।०८४ को बजेट नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ। प्राकृतिक स्रोत सम्पदाको खानी सुखी र समृद्धि हाम्रो तातोपानी आदर्श वाक्य लिइ समग्र तातोपानीको विकास निर्माणका कार्यहरुलाई प्रभावकारी बनाउन र सम्पूर्ण जनताको पहुँच पुऱ्याउन हाम्रो विकासको नीति समतामूलक हुनेछ। विकास पहुँचका आधारमा नभई आवश्यकताको आधारमा अगाडी बढाउने छ। थोपा थोपा गरी समुन्द्र बने झै सबै स्थानीय तह खुसी र समृद्ध नभई प्रदेश र संघ खुसी र सम्बृद्ध नहुने भएकाले सुखी नेपाली सम्बृद्ध नेपालको नारामा नै केन्द्रित भएर यस तातोपानी गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८३।०८४ को नीति तथा कार्यक्रम तयार पारिएको छ। अब म विभिन्न क्षेत्रबाट प्राप्त भएका सुझाव, सुल्लाह, अवसर र सम्भावनालाई सम्पतिको रुपमा ग्रहण गर्दै आगामी आर्थिक वर्षको बजेट, नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न गइरहेको छु।

गुणराज
गाउँपालिका अध्यक्ष

नीति तथा कार्यक्रम तयार पार्दा यस गाउँपालिकाले निम्न बिषय र पक्षहरूलाई आधारको रूपमा लिएको ब्यहोरा प्रस्तुत गर्दछु ।

- नेपालको संविधान २०७२ को प्रस्तावना , मौलिक हक ,राज्यका नीति ,स्थानीय आर्थिक कार्य प्रणालि एवं साझा अधिकार सुचि ।
- संघिय सरकार तथा प्रदेश सरकारले अंगिकार गरेका,आवधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरु ।
- संघिय सरकारले अबलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तिय नीति ।
- स्थानीय तहको आवधिक योजना तथा मध्यकालिन खर्च संरचनाले तय गरेका प्राथमिकताहरु ।
- नेपालले अन्तराष्ट्रिय जगतमा जाहेर गरेका प्रतिबद्धताहरु ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ तथा विभिन्न नियमावलीका प्रावधानहरु ।
- स्थानीय तहका क्षेत्रगत नीति ,रणनीति,योजना तथा अध्ययन प्रतिवेदनहरु ।
- विकासका समसामयिक मुद्दाहरु, सामाजिक सरक्षण ,दिगो विकास ,जलवायु परिवर्तन ,विपद व्यवस्थापन ,खाद्य तथा पोषण सुरक्षा,लैंगिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास , बालमैत्री स्थानीय शासन, वातावरण मैत्री स्थानीय शासन, पूर्ण सरसफाई, पूर्ण खोपयुक्त तथा उर्जा संकट लगायतका अन्तर सम्बन्धित बिषयहरु ।
- तातोपानी गाउँपालिकाले आवश्यक देखेका विभिन्न बिषयहरु
- तातोपानी गाउँपालिकाका बिभिन्न गाउँ बस्तीहरुबाट माग भइ आएका बिषयहरु

माथी उल्लेखित आधारमा यस आर्थिक वर्षका योजना तथा बजेट कार्यक्रम छनौट गर्न निम्न प्राथमिकताका क्षेत्रहरु तोकिएका छन ।

- आर्थिक विकास तथा गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने ।
- उत्पादनमूलक र छिटो प्रतिफल दिने ।
- राजश्व परिचालनमा योगदान पुऱ्याउने ।
- सेवाप्रवाह ,संस्थागत क्षमता अभिवृद्धी र सुशासनमा योगदान पुऱ्याउने ।
- स्थानीय स्रोत साधनमा आधारित भइ जनसहभागिताको अभिवृद्धि गर्ने ।
- लैंगिक समानता ,सामाजिक समावेशीकरणको अभिवृद्धि गर्ने ।
- दिगो विकास ,वातावरण संरक्षण र विपद ब्यवस्थापनमा योगदान पुऱ्याउने ।

- महिला हिंसा तथा जातिय बिभेद अन्त्य गर्ने ।
- बालबिबाह तथा बालश्रम अन्त्य गर्ने ।
- सबै किसिमका कुरिती कुसंस्कारहरुको अन्त्य गर्ने ।
- सबै किसिमका रिती रिवाज चाल चलन हरुको जगेर्ना तथा संरक्षणमा योयदान पुऱ्याउने ।

उपस्थित सभाका सदस्यज्यूहरु,

अब म यस तातोपानी गाउँपालिकाले तय गरेका क्षेत्रगत नीति प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१. स्थानीय कर र खर्च व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु

- भइ रहेका करका दरहरुलाइ वैज्ञानिक र व्यवहारिक बनाउन तथा करको दायरा फराकिलो पार्ने नीति अवलम्बन गरी आन्तरिक श्रोत बृद्धि गरिनेछ ।
- प्रचलित कानून बमोजिम उठाउन पाउने सम्पती कर , घरबहाल कर , बहाल बिटौलि कर , व्यवसाय कर लगायत सम्पुर्ण कर, शुल्क र दस्तुर सबै क्षेत्र समेटी घरदैलो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- पर्यटन , जलविधुत , खानेपानी वन पैदावर लगायतका विविध बिषयमा प्राप्त नभएको रोयल्टी प्राप्त गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- करको दायरामा आउने र नआउने , समयमा कर तिर्ने र नतिर्ने बीच फरक अनुभुति दिन कर छुट दण्ड तथा पुरस्कार जस्ता कार्यक्रम ल्याईने छ ।
- करका माध्यमबाट मदिराजन्य तथा सुर्तीजन्य बस्तुहरुको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ ।
- बढी कर तिर्ने करदातालाई सम्मान गर्ने परिपाटीको विकास गरिनेछ ।
- गाउँपालिकालाई तिर्नु , बुझाउनु पर्ने सम्पुर्ण कर शुल्क बुझाई सके पछि मात्र सेवाग्राहीलाई सेवा प्रदान गर्ने नीती लाई अवलम्बन गरिने छ ।
- स्पष्ट नतिजा प्राप्तीको सुनिश्चतता नभएका र प्रयाप्त तयारी नभएका आयोजना र कार्यक्रममा बजेट विनियोजन गरिने छैन ।
- वित्तिय अनुशासन कायम गरि वित्तिय जोखिम घटाईने छ ।
- स्थानीय संचितकोषको दोहन गर्ने प्रवृत्तिमा अंकुस लगाईने छ ।
- योजना र आयोजनामा बजेट विनियोजनलाई यथार्थ परक बनाउन योजना छनौटकै चरणमा प्राविधिक लागत अनुमान तयार गर्ने कामको थालनी गरिनेछ ।

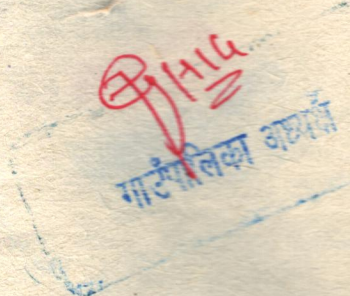
१५/११/१९
गाउँपालिका बजेट

तातोपानी गाउँपालिका
वि.सं. २०७३/७४
कार्यपालिकाको कार्यालय
काँडाकोट, जुम्ला
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ मा भएको ब्यवस्था र नेपालको संबिधान २०७२ मा भएको ब्यवस्था बमोजिम गाउँपालिकाले राजश्व असुल गर्नलाई आवश्यक पर्ने ऐन, नियमावली तथा कार्यविधी तत्काल बनाई लागु गरिनेछ ।
- प्रशासनिक तथा अनावश्यक खर्चहरूलाई घटाउदै लगिनेछ ।
- गाउँपालिकाले स्थानीय दररेट कायम गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- राजश्वको दायरामा ल्याउन नसकिएका ढुङ्गा, गिट्टी बालुवा लगायत अन्य प्रचुर सम्भावना भएका क्षेत्रहरूबाट राजश्व संकलन गर्न पारित कार्यविधी तथा मापदण्डको पालना गरि सो क्षेत्रबाट राजश्व संकलन गर्ने नीति लिईनेछ ।
- कर छलि गर्ने ब्यक्तिहरूको सुराकी गरि सुराकी मार्फत कर असुली भएमा सुराकी गर्ने ब्यक्तिलाई असुलिको निश्चित प्रतिशत रकम प्रोत्साहन स्वरुप पुरस्कारको रुपमा दिने नीति लिईनेछ ।

२ कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धी नीति

- एक घर एक स्याउ बगैचा निर्माण गर्नलाई बगैचा निर्माण गर्न इच्छुक कृषकलाई स्याउका बिरुवामा अनुदान दिइने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- एक गाउँ एक रैथाने बाली पकेट क्षेत्र घोषणा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- गाउँपालिकास्तरमा एउटा सुविधा सम्पन्न कोल्ड स्टोर तथा कोल्ड च्याम्बर निर्माणमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- स्थानीय रैथाने बालीको बजारीकरण एवं प्रवर्द्धनका लागि स्थानीय हाटबजार स्थलहरू तोकिकि कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरमा खाद्य भण्डार निर्माण गरी प्रयोगमा ल्याउनलाई पहल गरिनेछ ।
- व्यवसायिक रुपमा ओखर खेती गर्न चाहने कृषकलाई ओखरको बिरुवामा अनुदान दिईनेछ ।
- परम्परागत खेती प्रणालीका साटो आधुनिक खेती प्रणाली लागु गर्नलाई विभिन्न किसिमका आधुनिक औजार उपकरणमा अनुदान दिईनेछ ।
- बिगत आ. व. मा घोषणा भई लागु भएका कृषि तथा पशु पालन पकेट क्षेत्रको थप प्रवर्द्धन गरी चालु आ. व. मा थप पकेट क्षेत्र घोषणा गरी लागु गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रमा लगानी बृद्धी गरी रोजगारीका अवसरहरू सुनिश्चित गरिनेछ ।

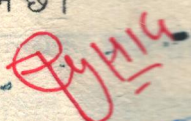
- व्यवसायिक रूपमा कृषि तथा पशु पालन गर्न चाहने कृषकहरूलाई सहूलरूपमा कृषि कर्जा उपलब्ध गराउने तथा पालिका जमानी बसी कर्जा उपलब्ध गराउने बिषयमा बिभिन्न वित्तीय सस्थाहरु सँग समन्वय तथा सहकार्य गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- एक गाउँ एक पशु पालन क्षेत्र पकेट घोषणा कार्यक्रम सम्पन्न भई सकेकाले सोही अनुसार कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- सबै वडा तथा गाउँ बस्तीहरुमा तरकारी खेतीमा बढवा दिई बेमैसमी तरकारी खेतीमा जोड दिन तरकारी बिउ बिजन र प्लाष्टिक टनेल मा अनुदान दिइने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- बिभिन्न समूह तथा सहकारीको माध्यमबाट सामुहिक खेतीपाती गर्ने तथा पशु पालन गर्ने समूह तथा सहकारीहरु लाई अनुदानको कार्यक्रममा बिशेष प्राथमिकता दिईनेछ ।
- अर्गानिक खेती गरी उत्पादनमा गाउँपालिकाको अलग्गै पहिचान झल्काउनलाई उत्पादित बस्तुमा विवरण सहितको लोगो टाँस गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- बाँझो जग्गा भाडामा लिएर खेती गर्ने किसानलाई अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- पशुपन्छी तथा बालि बिमामा जोड दिईनेछ ।
- पशुपन्छी तथा कृषि बिमाको कार्यविधी बनाई कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- कृषि तथा पशुपन्छी शाखाबाट विभिन्न व्यवसायका लागि अनुदान पाएका ब्यक्ति, फर्म, संघ सस्थाहरुमा अनुगमन गरि प्रभावकारी देखिए प्रोत्साहनको नीति लिईनेछ र अनुदान दुरुपयोग भएको पाईएमा कडाईका साथ अनुदान फिर्ता गर्ने र अनुदानमा रोक लगाईने नीति लिईनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र अर्गानिक कोशेली घर स्थापना गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुपन्छी को समय समयमा घुम्टि शिविर सञ्चालन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- १०० भन्दा बढी भेडा बाख्रा पालन गर्ने पशु पालक कृषकलाई मासिक ५०० गोठालो भत्ता वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- माटो परिक्षण प्रयोगशाला निर्माणका लागि पहल गरिनेछ ।
- लिफ्ट सिचाईको लागि चौकीदारको व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र प्रंगारिक मल उधोग स्थापना गरिनेछ ।
- स्थानीय कृषि उत्पादित (सिमि, चिनो, कागुनो तथा स्याउ) को ग्रेडिग तथा प्याकेजिग गरी विदेश निर्यातमा आवश्यक पहल गरिने छ ।

गाउँपालिका अध्यक्ष

३ शिक्षा तथा खेलकुद सम्बन्धि नीति

- गुणस्तरिय शिक्षा र शैक्षिक पूर्वाधार तातोपानी गाउँपालिका निर्माणको आधार ।
- यस गाउँपालिका क्षेत्रका विद्यालय हरूमा शिक्षक तथा बिधार्थीहरुको नियमितता बढोत्तरी गर्नका लागि पालिका भित्रका सबै सामुदायिक विद्यालय हरूमा बायोमेट्रिक हाजिरी जडान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सबै माध्यामिक विद्यालय हरूमा कम्प्यूटर ल्याव स्थापना गरी माध्यामिक तहका सबै बिधार्थीहरुलाई कम्प्यूटर शिक्षा अध्ययन गर्नलाई जोड दिईनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सबै सामुदायिक विद्यालय हरूमा ईन्टरनेट सेवा जडान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- आधारभूत तथा माध्यामिक विद्यालय का शिक्षक तथा शिक्षिकाहरुलाई पुनर्ताजकी तालिमको व्यवस्था आवश्यकता अनुसार गर्दै लगिनेछ ।
- बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम, बालमैत्री सिकाई व्यवस्थापन कार्यहरुलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- सामुदायिक सिकाई केन्द्रहरुको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनका आधारमा उत्कृष्ट छनौट हुने शिक्षक, शिक्षिका र विद्यालय हरूलाई प्रोत्साहनका लागि उचित ब्यवस्था गरिनेछ ।
- माध्यामिक स्तरका कक्षाका विधार्थीहरुका लागि अतिरिक्त कक्षा तथा टयूशन सेन्टरको व्यवस्था गरिनेछ ।
- शिक्षा क्षेत्रमा योगदानको आधारमा शिक्षकहरुलाई पुरस्कार तथा सम्मान गरिनेछ ।
- शिक्षक बिधार्थीहरुलाई अनुशासन कायम गर्नको लागि विद्यालय पोशाक र परिचयपत्र अनिवार्य गराईने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- शैक्षिक क्षेत्रलाई राजनीति हस्तक्षेपमुक्त गराईनेछ ।
- विद्यालय लाई शान्तीक्षेत्र बनाइनेछ ।
- विद्यालय तहका बिधार्थीहरुले पढ्दै कमाउँदै गर्ने कार्यक्रम माध्यामिक विद्यालय हरूमा लागु गर्ने तर्फ पहल गरिने छ ।

गाउँपालिका बजेट

तातोपानी गाउँपालिका
विलाकाट, जुम्ला
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

- यस तातोपानी गाउँपालिका भित्र स्नातक तहको कुनै पनि बिषयमा अध्ययन अध्यापन नहुने भएकाले स्नातक तहको अध्यापन हुने क्याम्पस स्थापना गर्ने तर्फ आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- स्नातक तहको प्राविधिक शिक्षा अध्यापन गराउने प्राविधिक शिक्षालय स्थापना गर्ने तर्फ आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- अनाथ तथा टुहुरा बाल बालिकाहरुलाई शिक्षाबाट बञ्चित नगर्न नि शुल्क शिक्षाको व्यवस्था गर्न जोड दिईने कार्यालाई निरन्तरता दिइने छ ।
- अपाङ्गता भएका बाल बालिका अध्ययन गर्नलाई छुट्टै विद्यालय स्थापना गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- प्रत्येक सामुदायिक विद्यालय मा खेल मैदान सहितको फिल्ड बनाईनेछ ।
- प्रत्येक वर्ष अन्तर विद्यालय खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना गरिनेछ ।
- राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड हुनु भन्दा अगाडी पालिकास्तरमा अध्यक्ष रनिङ्ग शिल्डको आयोजना गरि खेलाडी छनौट गरि पठाईनेछ ।
- यस तातोपानी गाउँपालिका भित्र खेल मैदान निर्माण गर्ने तर्फ आवश्यक पहल गरिने छ ।
- आगामी आ.ब. बाट प्रत्येक वडामा एउटा सुविधा सम्पन्न नमुना बालबिकास केन्द्र बनाउन जोड दिइनेछ ।
- गाँपालिकामा रहेको एकमात्र प्राविधिक शिक्षालयमा अध्ययन गर्ने एक जना गरिव जेहेन्दार विद्यार्थीलाई छात्रवृद्धीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- आधारभूत विद्यालय का बिधार्थीहरुको पठन सिप विकास गर्नलाई प्रत्येक वर्ष पालिका स्तरिय शैक्षिक कचहरी सञ्चालन गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयहरुको शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्न बिभिन्न किशिमका शैक्षिक ब्रह्म, घुम्टि बैठक तथा अनुगमन मूल्याङ्कन जस्ता कार्यक्रमहरुमा निरन्तरता दिईनेछ ।
- विद्यालय उमेर पुगेका आफ्ना छोरा छोरीलाई विद्यालय नपठाउने अभिभावकलाई पालिकाबाट पाउने सेवा सुविधाबाट वञ्चित गराउने नीति कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरिय पुस्तकालय स्थापना गरिनेछ ।
- प्रत्येक शुक्रबार विधार्थीहरुलाई बिभिन्न अतिरिक्त क्रियाकलाप लगायत अन्य सिपमूलक क्रियाकलापमा सहभागी गराईने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकलाई संघिय सरकारले उपलब्ध गराउदै आएको प्रअ भत्तामा स्थानीय तहले प्रोत्साहन स्वरुप थप भत्ता दिईने व्यवस्था गरिनेछ ।

११५
गाउँपालिका अध्यक्ष

तातोपानी गाउँपालिका
शिक्षाकोषको कार्यालय
काठमाडौं प्रस्ता, नेपाल

- स्थानीय कृषि उपजमा आधारित विद्यालय दिवा खाजालाई थप ब्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन विद्यालय भान्सा कोठा निर्माण मर्मत खाध्यान्न भण्डारणको व्यवस्था लगायत अन्य आवश्यक क्रियाकलाप सञ्चालन गरिनेछ ।
- विधार्थी संख्याका आधारमा विद्यालय मर्ज (विद्यालय गाभ्ने) र प्र अ मिलान गर्ने निति अवलम्बन गरिनेछ ।
- आधारभूत तहमा खस भाषामा पठन पाठन गरिनेछ ।
- अती अशक्त अपाङ्ग बाल बालिकालाई घरमा पढाईने व्यवस्था गरिनेछ ।
- यसै आव बाट माध्यमिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूका लागि ट्युसन कक्षाको व्यवस्था गरिने छ ।

४ पूर्वाधार सम्बन्धी नीति

- गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सडक हरुको स्तरउन्नती गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण सडकहरूको सडक गुरु योजना अनुसार कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ
- गाउँपालिकाको आफ्नै कार्यालय भवन नभएका वडा कार्यालयहरूको भवन निर्माण गरि सेवा सञ्चालनमा ल्याईनेछ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण स्वास्थ्य चौकी ,आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र हरुको भवन निर्माण गरि सेवा सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सामुदायिक विद्यालय हरु को भवन नभई पठन पाठन गर्न समस्या भएका विद्यालय हरुको भवन निर्माण कार्यमा आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र निर्माण हुने सम्पूर्ण सरकारी भवन ,विद्यालय का भवन तथा सामुदायिक स्वास्थ्यका भवनहरूको भवन निर्माण मापदण्ड बनाई सोही अनुसारका भवन निर्माण गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सडकहरूमा पुल आवश्यक पर्ने स्थानहरूमा पुलहरूको निर्माण कार्यमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा झोलुङ्गे पुल आवश्यक पर्ने स्थानहरूमा झोलुङ्गे पुल निर्माणमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाका बिभिन्न गाउँ बस्तीहरूमा बिगत बर्षहरू देखि सञ्चालन भई हाल बिबिध कारणले अवरुद्ध हुन पुगेका सिचाई कुलाहरूको स्तरउन्नती गरी सिचाई सुविधा पुऱ्याइनेछ ।

गाउँपालिका अध्यक्ष

गाउँपालिका
सिचाई कार्यालय
कर्माली प्रदेश, नेपाल

- गाउँपालिका भित्रका सिचाई सुविधा नपुगेका क्षेत्रहरूको पहिचान गरि सिचाई सुविधा पुऱ्याउनलाई आवश्यक पहल गरिनेछ।
- गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवनको निर्माण कार्य यसै वर्ष सम्पन्न गरिनेछ ।
- योजनाहरू निर्माण गर्दा बायो ईन्जिनियरिङ्ग लाई पनि मध्यनजर गरि निर्माण गरिनेछ ।
- ठुला तथा दिर्घकालिन महत्वका योजनाहरूको अनिवार्य रूपमा पुर्वाधार मर्मत सम्भार रकम कट्टा गरि कोषमा जम्मा गर्ने कार्यलाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।
- राँका तरापी देखि सर्पि जोडने सडकको स्तरउन्नती कार्यलाई बजेट बिनियोजन गरि स्तरउन्नती गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका झोलुङ्गे पुलहरूको तथ्याङ्क सङ्कलन गरि सबै पुलहरूमा हेरालुको व्यवस्था गरि हेरालु भत्ताको रकम समेत ब्यवस्था गरिनेछ ।
- बिगतमा विभिन्न गैर सरकारी संघ सस्थाबाट निर्माण भएका शहकारी भवन तथा आयोजनाहरूको तथ्याङ्क संकलन गरि गाउँपालिका मातहतमा ल्याईनेछ ।
- झोलुङ्गे पुल मर्मतका लागि आवश्यक वजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- गिडीदह जाने बाटो निर्माण कार्यको लागि पहल गरिनेछ ।
- औधोगिक ग्राम जाने बाटोलाई स्तरउन्नती गरिनेछ ।
- कर्णाली राजमार्गको पहुँच भन्दा बाहिर रहेको वडा नं ४ लाई राजमार्ग सँग जोडन हाँकु तिलानदीमा मोटेरेवल बेलिब्रिजको निर्माण कार्य यसै आर्थिक वर्षमा सम्पन्न गरिनेछ ।

५ स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति

- घर घरमा पुगेर जेष्ठ नागरीकहरूलाई निःशुल्क स्वास्थ्य उपचार गर्ने नीतीलाई यस आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिईनेछ ।
- नेपाल सरकारको नागरिक स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमलाई व्यवस्थित बनाउदै म स्वस्थ मेरो गाउँपालिका स्वस्थ जस्ता कार्यक्रमहरूलाई अगाडी ल्याई बिपन्न नागरिक निशुल्क स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमलाई यस आर्थिक वर्षमा निरन्तरता दिईनेछ ।
- बाल मृत्युदर तथा मातृमृत्युदर घटाउन महिला स्वयंसेविका र स्वास्थ्य कर्मीहरूलाई परिचालन गरि प्रोत्साहन स्वरूप थप सेवा सुविधाको व्यवस्था गरिनेछ ।
- घरघरमा प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने नीती प्राथमिकताका साथ लागु गरिनेछ । सोका लागि स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई मौद्रीक तथा मौद्रिकद्रीक प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिनेछ ।

- यस गाउँपालिकाको वडा नं ६ हियाखोलामा निर्माण हुने ५ शैया अस्पतालको निर्माण कार्य छिटो भन्दा छिटो सम्पन्न गर्न लगाई सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।
- ५ शैया अस्पतालको स्थायी दरबन्दी तत्काल स्विकृतीका लागि सम्बन्धित निकायमा पहल गरी अस्पताल सञ्चालन गरिनेछ ।
- सञ्चालनमा रहेका गाउँघर क्लिनिकको प्रभावकारी तथा सुदृढ व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।
- आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र नभएका गाउँबस्तीहरूमा सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई स्थापनाका लागि पहल गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका भित्रका ७० बर्ष भन्दा माथिका जेष्ठ नागरिक, पूर्ण अपाङ्गता भएका नागरिक तथा सुत्केरी महिलाहरूले गाउँपालिकाको एम्बुलेन्स प्रयोग गरेका बखत ७० बर्ष भन्दा माथिका जेष्ठ नागरिक, पूर्ण अपाङ्गता भएका नागरिकलाई एक तर्फि तथा सुत्केरी महिलाहरूलाई पूर्ण रुपमा निशुल्क सेवा प्रदान गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका ७ र ८ का स्वास्थ्य संस्थाहरूका लागि एम्बुलेन्स ब्यवस्थाको पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सबै वडा तथा गाउँबस्तीहरूमा निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- महामारी तथा अन्य प्रकोप जन्य रोगहरूबाट नागरिकहरूलाई स्वास्थ्य सेवा दिनका लागि प्रकोप व्यवस्थापन कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य चौकीहरूमा सञ्चालनमा रहेका वर्थिङ्ग सेन्टरहरू लाई व्यवस्थापन गरि गुणस्तरिय सेवा प्रदान गर्नका लागि कर्मचारीहरूलाई एस बि ए तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- वर्थिङ्ग सेन्टर सञ्चालनमा नरहेका स्वास्थ्य सस्थाहरूमा यसै आर्थिक वर्ष देखि वर्थिङ्ग सेन्टर सञ्चालन गरिनेछ ।
- परिवार नियोजन सेवालाई थप प्रभावकारी तथा प्रयोगको दरमा बृद्धी गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका भित्रका महिलाहरूमा आड खस्ने तथा पाट्टेघर सम्बन्धी समस्या धेरै भएकाले प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- बालबालिकाहरूलाई कुपोषण हुन बाट बचाउनलाई बहु क्षेत्रिय पोषण कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- स्वास्थ्य कर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धी गर्नलाई बिभिन्न किसिमका तालिमहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।
- जन जन्य तथा बिभिन्न सरुवा रोगहरूबाट बच्न सकिने जनचेतना मूलक पोष्टर, पम्पलेट, होर्डिङ बोर्ड तथा जनचेतना सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

गुण्डा
गाउँपालिका अध्यक्ष

तातोपानी गाउँपालिका
कार्यपालिकाको कार्यालय
लिताकोट, जुम्ला
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

- प्रत्येक माध्यामिकस्तरका सामुदायिक विद्यालय हरूमा नर्सिङ सेवा सञ्चालनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालाई विस्तार गरिनेछ ।
- प्रत्येक विद्यालय मा आयुर्वेद तथा योग शिक्षा प्रदान गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य चौकीहरुमा संचालित प्रयोगशाला तथा एक्सरे सेवा निशुल्क रुपमा प्रदान गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान जुम्लामा समन्वय गरी ताम्ति स्वास्थ्य चौकीमा बिशेषज्ञ सेवा प्रदानका लागि निरन्तरता दिईने छ ।
- ANC/PNC जाँचलाई बृद्धि गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्थामा संचालन भइरहेको आकस्मीक कोषलाई गाउँपालिकाबाट थप गरी प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- खोप लगाउन छुटेका बालबालिकाहरुको पहिचान गरी पूर्ण खोप शत प्रतिशत पुऱ्याइनेछ ।
- आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको खम्बाको रुपमा परिचालित महिला स्वास्थ्य स्वयमसेवीकालाई मासिक बैठक भत्ता विरतण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- क्षयरोग तथा कुष्ठरोग लाई न्यूनिकरण गर्नलाई बिशेष कार्यक्रम गरिनेछ ।
- बिपन्न नागरिक उपचार राहतकोषलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- शव वाहनको ब्यवस्थापनका लागि पहल गरिनेछ ।
- आमा सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत प्रत्येक स्वास्थ्य चौकीहरुमा अक्षय कोषको स्थापना कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- सामाजिक कुप्रथा बिरुद्ध धामी, झाक्री, जैशी, पुरोहित लगायतको सम्मेलन गरि चेतना अभिवृद्धिका कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका खोपकेन्द्र नभएका बिकट बस्तिहरुमा स्थापना भएका खोपकेन्द्रलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- यस गाउँपालिकाको वडा नं ७ र ८ लाई बिशेष क्षेत्र घोषणा गरि सो क्षेत्रका गर्भवति महिलाहरुको स्वास्थ्य चेक जाँचका लागि अल्ट्रा साउण्ड मेशिन खरिद भई सकेकाले दक्ष जनशक्ति उत्पादन गरि गाउँ गाउँमा घुमि शिविर सञ्चालन कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- वडा नं ८ को आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र टोप्लामा यसै आर्थिक वर्ष देखि बर्थिङ्ग सेन्टर स्थापना गरि सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।

गाउँपालिका अध्यक्ष

तातोपानी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
बिलासोटी, जुम्ला
कर्णाली

- स्वास्थ्य स्वयम सेविकालाई वार्षिक रु. एक हजार सञ्चार शुल्क वापत उपलब्ध गराइनेछ ।
- वडा नं ७ को बर्थिङ्ग सेन्टर लामा बगरमा वर्डिङ्ग रुममा बस्ने सुत्केरी तथा कुरुवालाई खानाको व्यवस्था कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- पोषण सुरक्षा केन्द्रको सेवा प्रभाकारी देखिएकाले यस वर्ष पनि सो कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- वडा नं ४, ७ र ८का सुत्केरी महिलालाई स्वास्थ्य संस्था सम्म ल्याउने व्यक्ति लाई ल्याए वापत प्रोत्साहन भत्ता दिइनेछ ।
- वडा नं ६ को आधारभुत स्वास्थ्य भवन निर्माण गरि वर्डिङ्ग सेन्टर संचालनका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।

६. खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी नीति

- गाउँपालिका भित्रका जनतालाई स्वच्छ खानेपानीको प्रबन्ध मिलाउनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका गाउँबस्तीहरुमा एक घर एक धारा कार्यक्रम लागु गरी बृहत धौलिगाढ खानेपानी आयोजना सम्पन्न गर्नलाई आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- खानेपानीको सेवा नपुगेका गाउँबस्तीहरुमा खानेपानी सेवा पुऱ्याइने तथा सुरक्षित खानेपानीका लागि बिशेष जोड दिइनेछ ।
- शौचालय नभएका घर परिवारहरुलाई शौचालय बनाउन लगाउने तथा शौचालय नबनाउने घर परिवारलाई गाउँपालिकाको सेवा सुविधाबाट बन्चित गरिने सम्मको नीति लिइनेछ ।
- खानेपानी तथा शौचालय नभएका सामुदायिक विद्यालय र स्वास्थ्य हरुमा शौचालयको ब्यवस्थाका साथै खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता प्रबर्द्धन सुविधालाई तारे पद्धतीमा लैजान जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सम्पुर्ण खानेपानीका मुहानहरुको खानेपानी परिक्षण गरि संरक्षणमा जोड दिइनेछ ।
- खानेपानी तथा सरसफाई हेर्नलाई गाउँपालिकामा छुट्टै युनिटको ब्यवस्था गरी सम्पर्क ब्यक्ती समेत तोकिनेछ ।
- खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रमा काम गर्ने सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थालाई एकद्वार प्रणालीबाट काम गर्ने ब्यवस्था मिलाइनेछ ।
- पुर्ण सरसफाई युक्त पालिका घोषणामा जोड दिइनेछ ।

१५/१५

गाउँपालिका अध्यक्ष

तातोपानी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
लिताकोट, जुम्ला
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

- सरसफाई सम्बन्धी जनचेतना मुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ,पर्चा पम्पलेट तथा होर्डिड बोर्ड बनाइ सार्वजनिक स्थलमा राखिनेछ ।

उर्जा सम्बन्धी नीति

- गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण खोला नालाहरुमा बिधुत निकाल्नका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका बिधुत गृहहरुको क्षमता बृद्धी गरी थप गाउँबस्तीहरुमा बिधुत सेवा बिस्तार गरिनेछ।
- गाउँपालिका भित्र लामो समय देखि निर्माणाधिन बिधुत आयोजनाहरुको पुन सम्भाव्यता अध्ययन गरी औचित्यताको आधारमा मात्र बजेट बिनियोजन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको राष्ट्रिय बिधुत प्रसारण लाईन नपुगेका गाउँ बस्तिहरुमा राष्ट्रिय प्रसारण लाईन जोड्नका लागि यसै वर्षमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- बिधुत नपुगेका गाउँबस्ती तथा घरहरुमा बैकल्पीक उर्जाको ब्यवस्थाका लागि पहल गरिनेछ ।
- प्रत्येक घर तथा गाउँबस्तीहरुमा धुँवा रहित चुलोको ब्यवस्थाका लागि पहल गरिनेछ ।
- विद्युतीय चुलो तथा विद्युतीय सामान वितरणमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका को वडा नं ७ र ८ को बलाङ्गगाड खोलामा बिधुत उत्पादनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

सामाजिक ,सास्कृतिक तथा पर्यटन सम्बन्धी नीति

- यस गाउँपालिकाको प्रसिद्ध तातोपानी धाराको उचित संरक्षण ब्यवस्थापन तथा सञ्चालन गरि थप ब्यवस्थित गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाको बिभिन्न गाउँबस्तीमा रहेका सामाजिक ,सस्कृति रिती रिवाज चालचलन जुन खस सभ्यता झल्किने खालका थिए तर हालका पिडीहरुबाट त्यस्ता सामाजिक ,सस्कृति रिती रिवाज चालचलन अवलम्बन गर्न नसक्दा लोप हुने अवस्था रहेकाले सस्कृती संरक्षणमा जोड दिईनेछ ।
- खस सभ्यताका रुपमा रहेका मागल ,झोडा ,चुट्किला ,भैलो ,बालोनाच ,धामी नाच ,पञ्चेबाजा र छैटी लगायतका संस्कृतीहरुको उचित संरक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- मुना तथा जिर्ण भएका पुरातात्विक खम्बा ,गुम्बा ,पाटी पौवा ,मन्दिर थान तथा धार्मिक स्थलहरुको संरक्षण एंव पुन निर्माण गर्न बजेट ब्यवस्था गरिनेछ ।

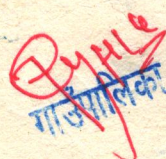
गाउँपालिका अध्यक्ष

तातोपानी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
लिताकोट, मुस्ताङ
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

- यस पालिकामा रहेका भुरिचुला मालिका, सुन्दरगाउँ, बाबिरा मष्टी, थलाचौर, नदौडाव, पानसय पाटन, लछालकृति पैकेला दरवार, तातोपानी ८ मा रहेको खोले भुईयार र बिभिन्न मठ मन्दिर र चर्च लगायतका धार्मिक र सास्कृतिक महत्वका स्थानको संरक्षण एवं पुर्वाधार बिकास गरिनेछ।
- धार्मिक तथा सास्कृतिक महत्वका स्थानहरुको निर्माण का लागि स्थानीय स्तरमा उपलब्ध सामाग्रीको मात्र प्रयोग गर्नलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
- स्थानीय रैथाने खाद्य बाली लाई प्रबर्द्धन गर्न होटल हरुमा स्थानीय खाद्य परिकार राख्न होटेल व्यवसायीहरुलाई प्रोत्साहीत गरिनेछ।
- यस गाउँपालिकामा रहेको गिडिदहमा जानलाई पर्यटकिय पदमार्गको स्तरोन्नती गरिने छ।
- गिडिदह, भण्डार वन तथा पानसय पाटनको उचित संरक्षण तथा प्रवर्द्धनका कार्यक्रम लागु गरिनेछ।
- फुलचौल्या र गिडिदहमा पर्यटनमैत्री होटल संचालनका लागि अस्थायी अनुमतीको व्यवस्था गरिने छ।

उद्योग सम्बन्धी नीति

- यस तातोपानी गाउँपालिका क्षेत्रमा न्युन संख्यामा रहेका उद्योग तथा रोजगारीका अन्य अवसरहरुलाई व्यापक खोजी गरी सम्भावना रहेका काष्ठ, पशुपालन, पर्यटन र जडीबुटी, राडी पाखी, उद्योग लगायत अन्य घरेलु तथा साना उद्योगहरुको प्रोत्साहन तथा विकास गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- तातोपानी गाउँपालिका डा नं ४ अवस्थित रातेखोलामा स्थापना भएको औद्योगिक ग्रामको पद मार्ग निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ।
- बिभिन्न गाउँबस्तीमा रहेका लघु उधमीहरुको पहिचान गरी नयाँ लघु उधमीहरु निर्माण गर्न बिभिन्न किसिमका व्यवसायिक तालिम दिइनेछ।
- व्यवसायिक रुपमा उद्योग गर्न चाहने उधमीलाई निर्व्याजी कर्जा तथा सहूलियत कर्जा उपलब्ध गराउनलाई पहल गरिनेछ।
- यस क्षेत्रमा सम्भावनाको रुपमा रहेको स्याउ प्रशोधन उद्योग, निगालाको सामाग्री उत्पादन उद्योग स्थापनामा पहल गरिनेछ।
- पालिका भित्रका उधोगीहरुको प्रोत्साहनका लागि प्रत्येक बर्ष औद्योगिक प्रदर्शनी तथा औद्योगिक मेला जस्ता कार्यक्रम लागु गरिनेछ।
- तातोपानी ४ स्थित रातेखोला औद्योगिक ग्रामको लागि चौकीदारको व्यवस्था गरिने छ।

गाउँपालिका अध्यक्ष

तातोपानी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
सिताकोट, जुम्ला
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

१० सूचना तथा सञ्चार प्रविधि सम्बन्धी नीति

- सूचना र सञ्चार प्रविधिविना समृद्ध समाजको परिकल्पना गर्न सकिदैन । भरपर्दो सञ्चार व्यवस्था हुन नसक्दा यँहाका जनता समय समयमा सञ्चार बिहिन हुनुपरेको अवस्था बिदितै छ सो समस्या समाधानका लागि सरोकारवालाहरु सँग छलफल तथा अन्तरकृया गरि समस्या समाधानका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाको थलालेमा रहेको टेलिफोनको रिपिटर टावर लगायत अन्य टेलिफोन रिपिटर टावरहरुको स्तरबृद्धि गरी 4G सहितको टेलिफोन सेवा बिस्तार निरन्तरताका लागि पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाका सबै वडाहरुमा इन्टरनेट बिस्तार कार्यलाई थप प्रभावकारी गरि निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सरकारी कार्यालयहरुमा विद्युतीय शासन प्रणालीमा आवद्धता गर्ने तर्फ आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- सूचना ,तथ्याङ्क तथा अभिलेख ब्यवस्थापनलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ
- सूचनाको हक सम्बन्धि ऐनलाई पूर्णरूपमा लागू गरिनेछ ।
- आधुनिक सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा आमजनताको पहुँच स्थापित गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको सकरात्मक गतिविधी प्रसारण गर्नको लागि रेडियो कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण गर्न दिइनेछ ।
- फाईबर ईन्टरनेट नपुगेका वडाहरुमा ईन्टरनेट जोड्नलाई पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको आफ्नै सञ्चार नीति तयार गरि सञ्चार क्षेत्रहरुको बर्गिकरण गरिनेछ ।
- पर्यापर्यटकिय क्षेत्र गिडिदहमा संचार पहुँचका लागि टेलिफोन टावर स्थापनाको पहल गरिने छ ।
- आगामी आ.व मा मेरो घर नम्बर प्रणाली लाइ संचालनमा ल्याइने छ ।
- गाउँपालिकाका तथ्याङ्कलाई व्यवस्थित गर्नका लागि यसै आ व बाट डीजिटल प्रोफाईल बनाईने छ ।
- सेवा प्रबाहलाई प्रभावकारी बनाउन एकिकृत सेवा प्रबाह सञ्चालनका लागि पहल गरिने छ ।
- गाउँपालिका स्तरका सफ्टवेयरलाई सुरक्षा एवं व्यवस्थित गर्नका लागि G-Cloud सर्भरको व्यवस्था गरिने छ ।
- तातोपानी गाउँपालिकाका बजार क्षेत्रमा CCTV जडान गरी संचालनमा ल्याइने छ ।

पुष्पा
गाउँपालिका अध्यक्ष

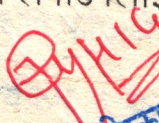
तातोपानी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
सिलाकोट, जुम्ला
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

११ वातावरण सम्बन्धी नीति

- वातावरणिय स्वच्छता सम्बन्धि चेतना बढाई वातावरणमा पर्न सक्ने जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्न वन, वन्यजन्तु, पशुपंक्षी, वनस्पति तथा जैविक विविधताको संरक्षण गर्ने नीती अवलम्बन गरिनेछ।
- नदी नियन्त्रण, पहिरो नियन्त्रण, जलाधार संरक्षण, वन फडानी नियन्त्रण, आगलागि नियन्त्रण, वन्यजन्तु चोरी निकासी र वन पैदावर नियन्त्रण कार्यक्रम लागु गरिनेछ।
- वृक्षारोपण कार्यक्रम अन्तर्गत वार्षिक रूपमा एक घरबाट न्यूनतम ५० बिरुवा रोप्ने रोपाउने कार्यक्रम गरिनेछ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापन, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण लगायतका बिषयलाई महत्वका साथ सम्बोधन गरिनेछ।
- गाउँपालिका केन्द्र र वडा केन्द्रहरूमा फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि डम्पिङ्ग साइडको स्थापना गर्दै लगिनेछ।
- गाउँपालिका क्षेत्रका सामुदायिक वनका पदाधिकारीहरूलाई वन जङ्गल संरक्षणका लागि क्षमता अभिवृद्धी तालिम तथा जनचेतना मूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- बाईराँका देखि देउलाडाँडा सम्म का नाङ्गा डाँडापाखामा ढटेलो, ओखर, आरु, सल्लोको बिरुवाहरूको वृक्षारोपण कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिईनेछ।
- यस गाउँपालिकाका विभिन्न स्थानमा बिगतमा नाप नक्शा भै वन कार्यालय बाट रोक्का भै जग्गा धनि प्रमाण पुर्जा प्राप्त नगरेका जग्गाहरूको सम्बन्धमा सरोकारवाला सँग छलफल गरि जग्गा फुकुवा गर्ने तर्फ आवश्यक पहल गरिनेछ।

१२ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि नीति

- जलवायु परिवर्तनले विश्वलाई नै चुनौती दिइरहेको वर्तमान परिप्रेक्ष्यमा जलवायु परिवर्तनलाई तल्लो तहबाट नै सामना गर्ने खालका गतिविधीहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र विद्यमान र आउन सक्ने प्रकोप तथा विपदहरूलाई समेत ध्यानमा राखी जलवायु परिवर्तनसँग सम्बन्धित क्षेत्रमा कार्य गर्ने विभिन्न निकायसँग सहकार्य गरि अगाडी बढ्ने नीति अख्तियार गरिनेछ।
- जलवायु अनुकूलनका खेती बाली लगाउनलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।

गाउँपालिका अध्यक्ष

तातोपानी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
लिताकोट, जुम्ला
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

३ सामाजिक समावेशिकरण सम्बन्धि नीति

महिला अघि बढाउनुछ अनि बालबालिका

बिस्तारकै नमूना बनाउ हाम्रो गाउँपालिका

- महिलाविरुद्धका सबै किसिमका हिंसा र विभेद प्रभावकारी ढंगले अन्त्य गरिनेछ ।
- बालविवाह, बहुविवाहलाई पूर्ण रुपमा निषेध गरिनेछ ।
- महिलालाई रोजगारीमा विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।
- गाउँ समाजबाट जातीय भेदभाव तथा छुवाछुत पुर्ण रुपमा अन्त्य गरिनेछ ।
- संविधानद्वारा प्रदत्त दलित समुदायको हकहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- समाजमा दलित समुदायको न्याय र समानता स्थापना गरिनेछ ।
- जातीय भेदभाव, उचनिच तथा छुवाछुत प्रथा लागु गर्ने व्यक्तीलाई कानुनी कारवाहीको व्यवस्थालाई प्रभावकारी रुपमा गरिनेछ ।
- युवाहरुलाई स्वयंसेवामा उत्प्रेरित गरी गाउँपालिका निर्माणमा परिचालन गरिनेछ ।
- शिक्षित र दक्ष युवालाई गाउँपालिका भित्रै उच्च पारिश्रमिकमा आधारित रोजगारी सृजना गरिनेछ ।
- फरक क्षमता एवं अपाङ्गता प्रतिको दृष्टिकोणमा सकारात्मक परिवर्तन गरिनेछ । शिक्षा सिप बिकास र रोजगारी उनीहरुको विशेष क्षमतालाई उजागर गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । अपाङ्गता भएका ब्यक्तिहरुलाई सामाजिक सुरक्षाको दायरामा ल्याईनेछ ।
- यस गाउँपालिका भित्र निर्माण हुने सरकारी भवन, विद्यालय तथा पूर्वाधारहरु अपाङ्गमैत्री रुपमा निर्माण गरिनेछ ।
- समान कामका लागि समान ज्याला दिईनेछ । समान कामका लागि महिला र पुरुषमा विभेद गरिने छैन ।
- बालश्रम मुक्त गाउँपालिका घोषणाको लागि सबै किसिमका बालश्रम अन्त्य गरिनेछ ।
- दलित एवं एकल महिलाहरुको जिवनस्तर उकास्नका लागि विभिन्न किसिमका सिपमूलक तालिम सञ्चालन गरि प्रविधि हस्तान्तरणका लागि अनुदानको ब्यवस्था गरिनेछ ।
- विभिन्न खाले उत्पिडन तथा हिंसामा परेका महिला तथा बाल बालिकाको संरक्षणका लागि बाल संरक्षण कोष तथा लैङ्गिक हिंसा संरक्षण कोषको स्थापना गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम र बजेटलाई लैङ्गिक उत्तरदायी बनाउने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

१५/१६
गाउँपालिका अध्यक्ष

लातोपाली गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
सिपकोट, बुटवल
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

- यस गाउँपालिकामा समाजसेवी तथा बाल मनोविज्ञ सुचिकरण तथा नियुक्ति गरिनेछ ।
- बालमैत्री स्थानीय शासन स्थापनाका लागि बालमैत्री गाउँपालिका घोषणाका आधारहरू तय गरिनेछ ।
- अपाङ्ग परिचय पत्र तथा जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरण कार्यक्रमलाई थप प्रभावका बनाईनेछ ।
- अन्तर जातिय विवाह गर्ने जोडीलाई प्रोत्साहन स्वरुप प्रति जोडी रु २० हजार प्रोत्साहन भत्ता दिने नितिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- दलित महिला आय आर्जनका लागि बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी नीति

- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका महिला, दलित, आदीवासी जनजाती, पिछडा वर्ग, अल्पसंख्यक सिमान्तकृत, अपाङ्गता भएका, लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, किसान, श्रमिक, उत्पिडित, आर्थिक रुपले बिपन्न, लोपउन्मुख लगायत लक्षित वर्गका लागि सशक्तिकरण गर्ने खालका कार्यक्रमहरू लाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका आधारभूत र माध्यामिक विधालयहरूमा किशोरी स्वास्थ्य कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरूको विवरण अनलाइन प्रणालीमा अद्यावधिक गरिनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा बापतको रकम बैंक मार्फत समयमा नै सहज रुपमा प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता रकम बितरणलाई थप ब्यवस्थित गर्नका लागि थप बैंक तथा वित्तिय संस्थाको शाखा स्थापना का लागि पहल गरिनेछ ।
- पञ्जीकरणको कार्यलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ । लक्षित वर्गका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ । जसमा महिलाहरूको लागि विभिन्न सीपमूलक र जनचेतनामूलक कार्यक्रम, दलितहरूका लागि कार्यक्रम, जनजातीहरूको लागि कार्यक्रम, जेष्ठ नागरिकहरूको आधारभूत हक, अधिकारको संरक्षण एवं सम्मानजनक र सन्तुष्टिपूर्ण जीवनयापनको लागि जेष्ठ नागरिकको उच्च सम्मान सहित कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- अपाङ्गता भएका ब्यक्तिहरूले सामाजिक सुरक्षा भत्ता वापतको रकम पाए नपाएको एकिन गरि नपाएको खण्डमा पाउने व्यवस्था गरिनेछ ।

गाउँपालिका अध्यक्ष

तातोपानी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
सिताकोट, जुम्ला
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

- गाउँपालिका भित्र स्थायी बसोबास गर्ने ७० वर्ष माथीका जेष्ठ नागरिकहरुको तथ्याङ्क संकलन गरी उनीहरुलाई सम्मान स्वरुप गाउँपालिका बाट थप प्रोत्साहन तथा सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाईने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता सहजरुपमा उपलब्ध गराउन वडा नं ७ र ८ का बृद्ध नागरिकका लागि सम्बन्धित स्थानमा भत्ता वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- लागु औषध सम्बन्धि जनचेतना मूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- लागु औषध दुर्व्यसनीमा परेका ब्यक्तिहरुका लागि सुधारकेन्द्रमा राख्ने ब्यवस्था मिलाईने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- सडक आर्षित बाल बालिकालाई अल्पकालिन सेवा केन्द्र (Save House) जुम्ला तथा सडक आर्षित मानवलाई मानव सेवा आश्रम सुर्खेतमा राख्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ५० वर्ष देखि ६० वर्ष सम्मका एकल पुरुषलाई वार्षिक रु ६ हजार एकल पुरुष भत्ता उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- दलित उत्थान कार्यका लागि क्षमता विकास तथा प्रविधी हस्तान्तरण कार्य गरिनेछ ।
- सडक आश्रित मानवको उद्धार तथा स्वास्थ्य उपचारका लागि मानवसेवा आश्रम सुर्खेत र पालिका बिचको सम्झौतालाई थप प्रभावकारी बनाईनेछ ।

सार्वजनिक सेवा प्रवाह सम्बन्धी नीति

- गाउँपालिकाबाट सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सेवाग्राहीहरुलाई कुनै प्रकारको बिभेद नगरी उच्च प्राथमिकता दिई सेवा प्रवाह गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाले आफै र आफ्नो मातहतका कार्यालयहरुबाट प्रवाह गर्ने सेवाको प्रभावकारिता , गुणस्तरियता , गुनासो ब्यवस्थापन , सार्वजनिक सुनुवाई , सामाजिक परिक्षण , नागरिक बडाफत्र , सूचनाको हकको प्रत्याभुती , पारदर्शिता , जवाफदेहिता , भ्रष्टाचार निवारण लगायतका कार्यहरुमार्फत सुशासन अभिवृद्धी गर्ने खालका कार्यहरुलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
- सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने कर्मचारीहरुलाई काम गर्ने खालको वातावरण सृजना गरिनेछ । साथै कर्मचारीहरु सँधै कार्यक्षेत्रमा बसी जनताको सेवाभाव जागृत गराउने र गाउँपालिकाका निर्णयहरुलाई कार्यान्वयनमा ल्याउनका लागि तत्पर हुने अवस्थाको सृजना हुने वातावरण मिलाईनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट प्रदान गर्ने सेवाहरु प्रविधी मैत्री रुपमा प्रदान गर्ने ब्यवस्था गरिनेछ ।

गाउँपालिका अध्यक्ष

तातोपानी गाउँपालिकाको कार्यालय
चित्तौली, जुम्ला

- गाउँपालिकाको भौगोलिक क्षेत्रको बिकटता समेतलाई मध्यनजर गर्दै काम गर्नु पर्ने बाध्यता भएकाले अगामी दिनमा कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गरिनेछ ।
- उचित र बस्तुनिष्ठ मूल्याङ्कनको आधारमा कार्यको प्रकृति हेरी कर्मचारीहरूलाई क्षमता विकास तालिम ,पुरस्कार तथा दण्ड सजायको समेत व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- यस गाउँपालिकाको वडा नं ७ र ८ मा गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधा प्रवाह गर्न घुम्ति सेवा सञ्चालन गरिनेछ ।

समन्वय तथा सहकार्य सम्बन्धि नीति

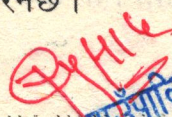
- सबै समस्याहरूको समाधान एकैपटक सम्भव छैन र हुन सक्दैन । यसका लागि संघिय सरकार ,प्रदेश सरकार , अन्य स्थानीय तहहरू ,निजी क्षेत्र ,गैर सरकारी संघ संस्थाहरू ,दातृ निकायहरू ,नागरिक समाज ,प्रबुद्ध वर्गहरू तथा विकास साझेदारहरू सँग सम्वaad ,सहकार्य र जनसहभागिताको नीति अबलम्बन गरिनेछ । विकासको सुरुवात म बाटै नामक बिशेष कार्यक्रम सुरुवात गरिनेछ ।
- गाउँपालिका सँग सिमाना जोडिएका छिमेकी पालिकाहरू बिचमा साझा विकासका योजनाहरू छनौट गरी सयुक्त साझेदारीमा निर्माण गर्ने नीति लिईनेछ ।
- संघिय सरकार , प्रदेश सरकार तथा स्थानीय सरकारको सयुक्त लगानीमा निर्माण गर्न सकिने योजना छनौट गरी निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- सयुक्त लगानीमा निर्माण गरिने योजनाहरूलाई पहिलो प्राथमिकता दिइने नीति लिइनेछ ।

स्थानीय न्याय व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

तातोपानी गाउँपालिकाको सोच

सर्वसाधारणको न्यायमा पहुँच ।

- गाउँ समाजमा अनावश्यक रुपमा हुने विवाद र मुद्धा मामिलाहरूलाई प्रारम्भिक चरणमै स्थायी समाधान गर्न मेलमिलाप र मध्यस्थता साथै गाउँपालिकाको न्यायिक समितीको क्षमता अभिवृद्धी गरिनेछ ।
- पिछडिएको वर्ग र क्षेत्रका ब्यक्तिहरूको न्यायमा सहज पहुँच सुनिश्चित गर्न कानूनी शिक्षा र सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- कानून विज्ञहरूबाट न्यायिक समिती ,जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धी तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

गाउँपालिका अध्यक्ष

तातोपानी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
सिताकाटा, बुम्बा
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

- प्रत्येक वडाहरुमा गठन भएका मेलमिलाप केन्द्रका मेलमिलाप सहजकर्ता हरुको क्षमता अभिवृद्धी गरी न्यायिक समितीको काम कारबाहीमा सहजता ल्याइनेछ ।
- न्यायिक समितिको काम कारबाही सहज गराउन न्याय सेवाको दरवन्दी सृजना गर्ने वा कानूनी सल्लाहकार नियुक्त गरी न्याय सम्पादन गरिनेछ ।

सुशासन सम्बन्धी नीति

- जनतालाई पायक पर्ने स्थानमा एकिकृत सेवा केन्द्र स्थापना गरी गाउँपालिकाबाट जनताले प्राप्त गर्ने सम्पूर्ण सेवा प्रदान गरिनेछ ।
- जनताप्रति उत्तरदायी तथा लोक कल्याणकारी गाउँपालिका निर्माणको आधार बलियो बनाउँदै लगिनेछ।
- तिब्र सामाजिक आर्थिक विकासद्वारा जनतामा राजनीतिक परिवर्तनको लाभ पुऱ्याउन गाउँपालिकाको मुख्य जिम्मेवारी बनाइनेछ ।
- सामाजिक जीवनका सबै क्षेत्रमा लोकत्रान्त्रिक प्रणालीको प्रवर्द्धन गरिनेछ । विधीको शासन सुदृढ तुल्याइनेछ ।
- संविधानप्रदत मौलिक हक र स्वतन्त्रताको पूर्ण उपयोगको प्रत्यभुती गरिनेछ ।
- सुचना प्रविधिको उच्चतम प्रयोग गरी ब्यवस्थालाई कुसल पारदर्शि र सेवाग्राही मैत्री तुल्याइनेछ ।
- डिजिटल नागरिक वडा पत्रलाई थप प्रभावकारी बनाई प्रयोगमा ल्याइनेछ ।
- भ्रष्टाचार रहित पालिका बनाउने तथा भ्रष्टाचारमा सुन्य सहनशिलता कायम गरिनेछ ।
- सबै किसिमका खर्च रकमहरु समय समय मा सार्वजनिक गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको काम कारबाही र सेवा प्रवाह लगायतका बिषयमा प्रत्येक वडाहरुमा सार्वजनिक सुनुवाई एंव सामाजिक लेखा परिक्षण गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाले बिभिन्न किशिमका नागरिक एप्स हरु प्रयोगमा ल्याई सेवा प्रवाह लाई चुस्त दुरुस्त बनाईनेछ ।
- अथिति सत्कारका लागि प्रयोगहुने खादा गाउँपालिकाका कुनै पनि कार्यक्रममा प्रयोग नहुने तथा गाउँपालिकाका पदाधिकारी सहभागी कार्यक्रममा खादा ग्रहण नगर्ने नितिलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिईनेछ ।
- गाउँपालिकाले आयोजना गर्ने कार्यक्रम तोकिएको समयमा शुरु गर्ने तथा गाउँपालिकाका पदाधिकारी सहभागी कार्यक्रममा पनि तोकिएकै समयमा उपस्थित हुने नितिलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिईनेछ ।

सुशासन
गाउँपालिका अध्यक्ष

तातोपानी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
सिताकोट, जुम्ला
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

- गाउँपालिकाको नाममा कायम बेरुजु रकम फर्छ्यौट तथा असुल उपरका लागि गठित लेखा समिति सक्रिय बनाई बेरुजु रकम कम गर्नलाई विशेष जोड दिइनेछ ।
- पालिकाका नागरिकलाई स्वस्थ खाध्य बस्तु उपयोग गर्ने वातावरण श्रृजना गर्नलाई पालिका भित्रका बजारहरुको अनुगमन कार्यलाई थप प्रभावकारी गरि कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।

जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारीको क्षमता विकास सम्बन्धी नीति

- कर्मचारीको कार्य सम्पादनमा आमूल परिवर्तन गर्न समिति गठन गरी सुशासन कायम गरिनेछ ।
- कर्मचारीको कार्यक्षमता वृद्धी गर्न आवश्यकतामा आधारित तालिम प्रदान गर्ने ,प्रविधी मैत्री बनाउने तथा असललाई पुरस्कार र खराब लाई दण्ड दिने नीति लिइनेछ।
- गाउँपालिकामा आवश्यकता अनुसार कर्मचारीहरु पदपूर्ति गर्दै लगिनेछ ।
- अन्य स्थानीय तहका राम्रा अभ्यासहरुलाई यस गाउँपालिकामा भित्राउन जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारीहरुलाई अन्तर जिल्ला सिकाई आदान प्रदान कार्यक्रमको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्न बिभिन्न किसिमका तालिम तथा गोष्ठीको आयोजना गरिनेछ ।
- जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्न क्षमता विकास कार्य योजना अनुसारका तालिमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- बिभिन्न खाले सकारात्मक सोच सम्बन्धि तालिमहरुको ब्यवस्था गरिनेछ ।

खाद्य सुरक्षा तथा पोषण सम्बन्धी नीति

- पालिका भित्रका जनतालाई भोकमरी तथा प्रकोप बाट सृजना हुने भोकमरी तथा अनिकालबाट बचाउन खाद्य सुरक्षा कार्यविधी बनाई लागु गरिनेछ ।
- भोकमरी तथा अनिकालबाट बच्न खाद्य भण्डार केन्द्रको स्थापना गरिनेछ ।
- खाद्य सुरक्षा समिती गठन गरिनेछ ।
- प्रचुरमात्रामा खाध्यन्न उत्पादन हुने क्षेत्रहरुको पहिचान गरी उत्पादनमा बिशेष जोड दिइनेछ ।
- गुद्द सफा र बिषादी रहित खाध्यान्न उत्पादन तथा बिक्री बितरण गराउने तर्फ बिशेष जोड दिइनेछ ।
- पोषणयुक्त खानेकुरा उत्पादन तथा बिक्री बितरण गराउने तर्फ बिशेष जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका कुनै पनि बालबालिकाहरु कुपोषणको शिकार हुनु पर्ने छैन ।

१५
गाउँपालिका अध्यक्ष

- किशोरीहरुका लागि रक्तअल्पता कम गर्न र कुपोषणबाट बच्न प्रत्येक वडा तथा प्रत्येक स्वास्थ्य चौकीहरुमा पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- बहुक्षेत्रिय पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै आगामी वर्ष भित्र कुपोषणमुक्त गाउँपालिका बनाउनका लागि गरिएको प्रतिवद्धता बमोजिम काम गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- विद्यालय स्तरमा पोषण शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- कुपोषणमा परेका बालबालिकाहरुको पहिचान गरि बिशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- पोषण सेवालाई प्रभावकारी बनाउन स्थानीय खाद्य पदार्थलाई प्राथमिकता दिनको लागि जनचेतनामूलक कार्यक्रम आमा समूहमा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- गाउँपालिकाका वडा तथा बिषयगत शाखाहरुले पनि अनिवार्यरुपमा पोषण लक्षित कार्यक्रमहरु समावेश गराइ कार्यक्रम बनाउनु पर्ने नीति लिइनेछ ।
- महिला तथा बाल बालिका लक्षित कार्यक्रम जस्तै बैंक खाता छोरीको सुरक्षा जिवन भरिको , बालपोषण अनुदान , मर्यादीत महिनावारी , म सानै छु बढनदेउ बालबिवाह होइन पढनदेउ अभियान , खोप कार्यक्रम, बालमैत्री स्थानीय शासन आदीमा समेत बहुक्षेत्रिय पोषण योजना लाई समावेश गर्दै लगिनेछ ।
- यसै आर्थिक वर्ष भित्र गाउँपालिकालाई पोषण मैत्री गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ ।

२१ श्रम तथा रोजगार सम्बन्धी नीति

- रोजगार सिप तथा उद्यमशिलता केन्द्र मार्फत गाउँपालिका भित्रका सबै बेरोजगार व्यक्तिहरुको विवरण संकलन गरी व्यवस्थित रुपमा सूचिकृत गरिनेछ ।
- बैदेशिक रोजगार सम्बन्धित निकायबाट जारी भएका महत्वपूर्ण सूचना र प्रदान गरिने सेवा रोजगार सिप तथा उद्यमशिलता केन्द्र मार्फत सम्प्रेषण गरिनेछ ।
- रोजगार बैंकको स्थापना गरिनेछ ।
- सूचिकृत बेरोजगारहरुलाई सम्पूर्ण भौतिक पूर्वाधार निर्माणका आयोजनामा श्रमिकका रुपमा परिचालन गरिनेछ ।
- रोजगारी गुमाएर बिदेश बाट घर फर्किएका तथा स्वदेश मै रोजगारी गुमाएका सबै नागरिकहरुलाई रोजगार सुनिश्चित गर्न बिशेष पहल गरिनेछ ।
- सूचिकृत बेरोजगारहरुको ज्याला अनिवार्य रुपमा बैंक खाता मार्फत भुक्तानीको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

- बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई रोजगार प्रदान गर्न निजीक्षेत्र, सरकारी र गैरसरकारी क्षेत्रसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट ठेक्का प्रक्रियामार्फत सञ्चालन हुने आयोजनाहरूमा पनि स्थानीय बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई काममा लगाउने व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा संचालित सम्पूर्ण योजनाहरूको ज्याला रकम बैंक खाता मार्फत भुक्तानी गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- यस गाउँपालिकामा रहेका अति गरिबहरूको बास्तविक छानविन गरि परिचय पत्र वितरण गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका भित्रका शहिद घाईते बेपत्ता परिवारलाई बेरोजगार को सुचिमा पहिलो प्राथमिकता दिई सुचिकृत गरिनेछ ।

२२ विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि नीति

- गाउँपालिकामा संचालित आपतकालिन सञ्चालन केन्द्रलाई थप ब्यवस्थित र सुविधा सम्पन्न बनाइने छ ।
- विपदबाट पिडित नागरिकलाई तत्काल राहत प्रदानका लागि सञ्चालनमा रहेको विपद ब्यवस्थापन कोष मा थप रकम बिनियोजन गरि ब्यवस्थित तथा मर्यादित बनाउदै लगिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाका सबै वडाहरूमा विपद उद्धार सामाग्री को ब्यवस्थापन गरिनेछ ।
- क्षति ग्रस्त भै घर पुनः निर्माण हुन नसकेका नागरिकहरूको घर निर्माणमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- बाढी पहिरोबाट क्षति ग्रस्त भौतिक संरचनाहरूको पुनः निर्माणमा जोड दिईनेछ ।
- नदि कटान तथा बाढी पहिरोबाट क्षति भएको खेतियोग्य जमिनको संरक्षण तथा रोकथाममा जोड दिईनेछ ।
- विपदको सम्भावित जोखिमलाई कम गर्न तथा थप राहतका लागि बिपन्न नागरिकको घर बिमा कार्यक्रम प्रभावकारी देखिएकाले यस आर्थिक वर्ष समेत सो कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- विपदजन्य घटना न्युनिकरणका लागि बिभिन्न खाले जन चेतना मुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- विपदबाट बच्न तथा विपद भई हालेमा राहत तथा उद्धार कार्यकालागि धेरै भन्दा धेरै नागरिकलाई तालिम दिईनेछ ।
- यस गाउँपालिकाको वडा नं ७ र ८ मा विपदजन्य घटनाहरू धेरै घटि प्रत्येक वर्ष धेरै धनजनको क्षेति हुने भएकाले सो क्षेत्रलाई बिशेषक्षेत्र घोषणा गरि सोही अनुसारको कार्यक्रम गरिनेछ ।
- स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशिल कार्यढाँचा (LDCRF) निर्माण गरिने छ ।

गाउँसभाका सदस्यज्यू

यी नीति तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गर्दा विकासलाई समावेशी र सामाजिक न्यायमा आधारित बनाई सुशासन कायम गर्ने र समृद्ध गाउँपालिका र सुखी गाउँबासीको दिर्घकालिन उद्देश्य प्राप्त गर्ने अठोटलाई केन्द्रमा राखिएको छ । जसबाट यस गाउँपालिकालाई सक्षम गाउँपालिकाको रूपमा विकास गर्न मार्ग प्रशस्त हुनेछ भन्ने मेरो बिश्वास छ ।

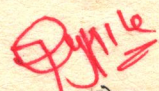
अन्त्यमा,

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमामा मार्गनिर्देशन गर्नुहुने तातोपानी गाउँपालिकाका सम्पूर्ण पदाधिकारीहरु र मातहतका कर्मचारीहरु, विभिन्न समयमा अग्रज व्यक्तिहरुले दिनु भएका सुझावहरुलाई पनि नीति तथा कार्यक्रम निर्माणका चरणमा स्मरण गरेको छु । नीति तथा कार्यक्रम छलफलका क्रममा आआफ्नो - तर्फबाट सुझाव दिनुहुने पदाधिकारीहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, गाउँपालिकाका कर्मचारीहरु, बुद्धिजीवी, विषयगत कार्यालयका कर्मचारीहरु, शिक्षक, पत्रकार मित्रहरु, सुरक्षा निकायका कर्मचारीहरु, राजनैतिक दलका प्रतिनिधी, नागरिक समाज, महिला बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, बुद्धिजीवी र यस गाउँपालिकामा रहनु भएका सबै आमा बुबा, दिदी बहिनी, दाजु भाईहरुलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

यस गाउँपालिकाको विकासमा सहयोग पुराउने आम नागरिक, करदाता, सबै विकास साझेदार संस्थाहरुप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै वजेटको सफल कार्यन्वयनमा सबैको खुल्ला सहयोगको अपेक्षा गरेको छु ।

विभिन्न समस्या र चुनौतिहरुका बाबजुत बस्तुगत यथार्थ धरातलमा उभिएर ति समस्या र चुनौतीहरुको सामना गर्न हामी सबै प्रतिवद्ध र एकताबद्ध भयर, तातोपानी गाउँपालिकाको उज्वल भविष्य निर्माणको लागि आशावादी छौ । धन्यवाद

नन्द प्रसाद चौलागाईं
गाउँपालिका अध्यक्ष
तातोपानी गाउँपालिका, जुम्ला